

ETENE NEUVOTTELUKUNTA 3/2017

Aika: Tiistai 23.5.2017, klo 12.00 – 16.00

Paikka: Kokoustila Väinämöinen, OKM, Meritullinkatu 10, Helsinki

Osallistujat:

Hallamaa Jaana, pj.	x		
Heinimäki Jaakko, varapj.	x		
Jäsenet:		Varajäsenet:	
Vehmas Simo		Muurinen Sampo	x
Sariola Jukka	x	Collin Kaj	
Rentola Annika		Okkonen Eila	
Salomaa Eva		Isoviita Vesa	
Peiponen Arja	x	Koivisto Tuija	
Kuosmanen Lauri	x	Myllymäki Kati	
Sulkava Raimo	x	Korkeila Jyrki	
Hautanen Ulla	x	Martimo Kari-Pekka	
Uramo Maija	x	Sinko Päivi	
Topo Päivi	x	Niemelä Markku	
Hemminki Jaana		Honka Petri	x
Ruuhonen Kirsi		Mäki-Petäjä-Leinonen Anna	
Pietilä Anna-Maija	x	Lehto Juho	x
Launis Veikko	x	Anttonen Anneli	
Talja Martti		Heikkinen Hannakaisa	
Turunen Kaj		Ruoho Veera	
Raassina Sari		Lauslahti Sanna	
Haatainen Tuula		Salonen Kristiina	
Halila Ritva, pääsihteeri	x		
Mutanen Taina, osastosihteeri	x		

- Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen työjärjestykseksi
 - Puheenjohtaja Jaana Hallamaa avasi kokouksen klo 12
- Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin
- Syksyn kokouspäivämäärät
 - Pääsihteeri lähettää kokousehdotukset myöhemmin keväällä.
- Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä. Lausuntoaika päättyy 16.6.2017
 - Pääsihteeri esitteli asetusluonnoksen sisällön. Keskustelussa todettiin, että asetuksessa on keskitetty erityisen paljon kirurgisten sairauksien hoitoa. Muista aloista keskusteltiin erityisesti saattohoidon keskittämisestä. Vaativa saattohoito ja palliatiivinen hoito on tärkeää keskittää, suurin osa saattohoitopotilaista voidaan hyvin hoitaa perusterveydenhuollon

toimesta kotona ja kotipaikkakunnalla. STM:ssä valmisteilla olevat yhtenäisen hoidon kriteerit tältä osin selkeyttää palliatiivista ja saattohoitoa ja niiden eri tasoja. Lasten saattohoito ja palliatiivinen hoito ovat erityisaluetta, jossa yliopistosairaalan on hyvä olla mukana asiantuntija-apuna, vaikkakaan lasten saattohoitoa ei pidä keskittää yliopistopaikkakunnille.

- Lasten psykiatrisen ympärivuorokautisen hoidon tarpeellisuudesta kiistellään. Hoidon olisi oltava luonteeltaan lähellä lasta ja hänen perhettään.
- ETENE keskusteli myös siitä, miten paljon hoitoa pitäisi potilasturvallisuuden vuoksi keskittää. Etäisyyden kasvaminen voi tuoda myös riskejä ja lisätä eri puolella asuvien eriarvoisuutta. Yliopistopaikkakunnille keskittäminen voi vähentää myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden hakeutumista ei-yliopistollisiin keskussairaaloihin sekä keskussairaaloihin, joissa tulevaisuudessa ei ole laajaa erikoisaluiden päivystystä.
- ETENE kiinnitti huomiotaan myös monia sairauksia sairastavien potilaiden hoitoon, joka voi pirstaloitua hoitojen keskittämisen seurauksena. On tärkeää että tällaisetkin potilaat saavat tarpeensa mukaista hoitoa sairauksistaan riippumatta.

5 PALKO

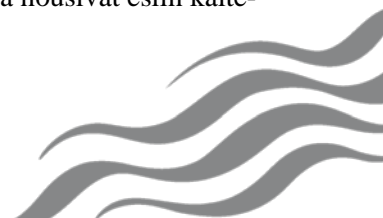
- Palveluvalikoimaneuvosto on pyytänyt ehdotuksia uuden palveluvalikoiman jäseniksi. Edellisessä kokouksessa lisäksi päätettiin, että pääsihteeri ja Palkon sihteeri alkaisi rakentaa luonnosta ns. etiikkatyökaluksi.
- Pääsihteeri on Palkon sihteeristön kanssa kerännyt erilaisia malleja etiikkatyökaluksi. Todettiin, että etiikkatyökalu on ennemminkin työkalu jolla voidaan havainnoida erilaisia riskejä. Tätä päätettiin työstää edelleen. Palko käsittelee tätä myös kesäkuun kokouksessaan.
- Keskustelussa Palkon jäsenistä neuvottelukunta totesi, että palveluvalikoimaneuvostossa ei ole lainkaan ns. maallikkojäseniä. Ehdotetaan sille ETENESSä toiminutta harjoittelijaa joko jäseneksi tai asiantuntijaksi.

6 ETENEn kesäseminaari 2017

- Pääsihteeri esitteli ohjelmaluonnosta seminaariin. Ehdotettiin erilaisten esimerkkitaustusten luonnostelua ja keskustelua niiden pohjalta. Tapauksia lupasivat laatia Raimo Sulkava sekä Päivi Topo. Pyritään siihen että seminaarissa on riittävästi aikaa keskustelulle.

7 ETENEn kannanotto eutanasiasta

- Eduskunnassa aletaan käsitellä sille lähetettyä kansalaisaloitetta syksyllä 2017. ETENEn kannanotto eutanasiasta on vuodelta 2011. Se sisältää vanhentunutta tietoa eutanasian yleisyydestä ja eri maiden lainsäädännöstä. Viimeisten vuosien aikana on eutanasiasta ja elämän lopun kysymyksistä tehty paljon selvityksiä sekä yleisö- ja jäsenkyselyitä mm. terveydenhuollon ammattihenkilöiden parissa. Nämä on tärkeää päivittää ETENEn kannanottoon, jotta sillä olisi painoarvoa yhteiskunnallisessa keskustelussa.
- Todettiin, että kansalaisaloitetta ei ole kirjoitettu lain muotoon, joten kansalaisaloitteen vahvuuksiin tai heikkouksiin ei välttämättä ole tarpeellista tai tarkoituksenmukaista ottaa kantaa. Jos eduskunta päättää ryhtyä kansalaisaloitteen mukaisiin toimenpiteisiin, se ehdottaa asian jatkovalmisteluita sosiaali- ja terveysministeriössä. Kansalaisaloite sisältää myös vaatimuksen saattohoidon yhdenvertaisesta saatavuudesta.
- Päätettiin päivittää kannanottoa seuraavaan kokoukseen. ETENE totesi, että kansalaisaloitteessa eutanasian laillistaminen nähdään pääsääntöisesti positiivisena yhteiskunnallisena muutoksena. Keskustelussa todettiin, että keskusteluun tarvittaisiin etiikan lähtökohdista koskevaa punnintaa ja siltä pohjalta rakennetaan ETENEn kannanotto kansalaisaloitteen ehdotuksiin. Itsemääräämisoikeuden lisäksi painottuvat myös kaikki muut terveydenhuollon etiikan periaatteet. Keskustelussa nousivat esiin kalte-

van pinnan käsite, sekä loukatun suostumus, kysymys siitä, mihin ihmisellä on oikeus tai mahdollisuus suostua sekä oikeus elämään perusoikeutena.

- eutanasiakysymys on monimutkainen ja monisävyinen. Yleisökeskustelussa eutanasiasta annetaan helposti kevyehkö ja positiivinen kuva, ja kansalaisaloite puoltaa voimakkaasti eutanasian laillistamista. Eutanasiassa on kyse kuitenkin ihmisen perusarvoista ja -oikeuksista ja niiden vapaaehtoisesta luovuttamisesta. Maissa joissa eutanasiakäytäntö on lain sallimaa, kuoleman aiheuttamisesta ei lain kirjaamissa olosuhteissa tule toimenpiteen suorittajalle rangaistusta, toisen ihmisen surmaaminen ei ole hyväksyttyä.
- Kannanottoa valmistelevat pääsihteerin lisäksi Jaana Hallamaa, Jaakko Heinimäki, Jukka Sariola, Veikko Launis, Kirsi Ruuhonen, Petri Honka ja Juho Lehto.

8 Ilmoitusasiat

- Pääsihteeri kertoi ETENELLE IMO-työryhmän toiminnasta ja aikatauluista sekä genomistrategiatyöryhmästä.
- Keskusteltiin lyhyesti soteuudistuksen vaiheista: valinnanvapauslakiehdotus annettu eduskunnalle 5.4.2017. Lakia muutettiin lausuntokierroksen perusteella merkittävästi, esimerkiksi pykälä joka sisältää valinnanvapauteen sisältyvät palvelut sosiaali- ja terveyskeskuksessa, tarkentui. Lakiesityksestä poistettiin tuettu päätöksenteko. Lakiesityksessä ei oteta kantaa asiakasmaksuihin. Lisäksi eduskuntaan on annettu palveluntuottajalaki liittyen sote-uudistukseen. Keskustelussa huolta kannettiin hallinnon ja byrokratian kasvusta, joka ylläpitää kustannuksia muttei tuota terveyspalveluita eikä terveyttä.
- Simo Vehmas ja Tuula Haatainen ovat pyytäneet eroa ETENEn jäsenyydestä - sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ehdottaa Tuula Haataisen tilalle kansanedustaja Ilmari Nurmista.
- Maija Uramo kertoi, että Talentian ammattieettiset ohjeet ”Arki, arvot ja etiikka” on päivitetty. Etiikkaopasta voi tilata Talentiasta osoitteesta: http://www.talentia.fi/tyoelama/ammattietiikka/ammattieettiset_ohjeet
- Keskusteltiin alueellisista hoitoeettisistä neuvottelukunnista yhteistyön tarpeesta eri neuvottelukuntien kanssa. Pääsihteeri kertoi menevänsä Kuopioon sote-uudistusta käsittelevään seminaariin, jonka järjestää paikallinen hoitoeettinen neuvottelukunta. Päätettiin päivittää yhteystiedot ja pohtia yhteisiä tapahtumia. Olisi tärkeää että sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä eettisiä kysymyksiä käsiteltäisiin myös alueellisesti, ja näistä voisi aiheita ja ehdotuksia suodattaa ETENEn. Maakuntauudistukseen on sisällytetty monenlaisia maakunnan asukkaiden kuulemismenettelyitä, ja alueellinen eettinen neuvottelukunta voisi olla erinomainen kansalaiskeskustelun foorumi. Pohditaan asiaa syksyn kokouksissa.

9 Muut esille tulevat asiat

- ETENELLE on tullut lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista ja sosiaalihuoltolain muutoksesta. Pääsihteeri on lähettänyt tämän ETENELLE sähköpostissa ja pyytää kommentteja tästä kesäkuun aikana.
- Laki ei koske ikääntymisestä johtuvia sairauksia, vaan vanhusväestön tarpeiden mukaiset palvelut toteutetaan eri lainsäädännön perusteella. Lain muotoilun kannalta on keskeistä, miten vammaisen henkilö määritellään. On myös muistettava, että vammaisen myös vanhenee, ja vanhuusiällä ilmenee vammoja, joiden pohjalta henkilö on tämän lain mukaan oikeutettu vammaispalveluihin. Vaikka kuinka pyritään molempien lakien kattavuuteen, esiin nousee huoli palveluita tarvitsevien eriarvoisesta kohtelusta. Tästä nostettiin esimerkiksi kuulon alenema: iän mittaan vaikeasti alentunut kuulo aiheuttaa henkilölle yhtä suuren rasituksen ja toimintakyvyn alenemisen kuin melun aiheuttanut vaikea kuulon alenema. Myös ikäihmisellä oikeus tarpeen mukai-

siin palveluihin yhdenvertaisesti muiden kanssa. Toimintakyvyn aleneman aiheuttavan syyn perusteella ei pitäisi erotella avun tarvitsijoita erilaisiin ryhmiin.

- Toisaalta vammaisilla oikeus erityiseen tukeen, jotta he pystyvät nauttimaan oikeuksistaan muiden kanssa yhdenvertaisesti. Heidän ihmisoikeutensa pitää turvata, koska ne eivät ole aikaisemmin toteutuneet
- Yhteiskunnan toiminta ei kaikilta osin ole loogista: Toisaalta laki mahdollistaa vammaisille asumiseen liittyviä muutoksia, mutta löyhentää esteettömyysvaatimuksia, jonka vuoksi myös jatkossa tarvitaan tukea esteiden poistoon asuintaloissa.
- Pääsihteeri laatii lausuntoluonnoksen ja lähettää sen vielä kommentoinnille ETENEn jäsenille.

10 Kokouksen päätös

- ETENEn puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15

Puheenjohtaja

Jaana Hallamaa

Pääsihteeri

Ritva Halila

